

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІВЕРСЬКОДОНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2024-2027 РОКИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ЗА 2024 РІК

Моніторинг здійснено з метою виявлення наслідків виконання Програми соціально-економічного розвитку Сіверськодонецького району Луганської області на 2024-2027 роки за 2024 рік (далі – Програма) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку (далі – СЕО), вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг здійснено відповідно до заходів, розроблених з урахуванням результатів громадського обговорення, консультацій з органами виконавчої влади у процесі проведення СЕО.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку Програми, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання документа державного планування. Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;

виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Для проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Програми було визначено ряд завдань, виконання яких потребує серйозної уваги, недопущення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення внаслідок її реалізації.

Завдання	Механізм реалізації завдання	Очікуваний результат реалізації	Стан виконання
1	2	3	4
Створення систем управління побутовими відходами	сприяння обстеженню об'єктів управління відходами, визначення шкоди та збитків підприємств; впровадження сучасних методів	створення сучасної системи управління відходами, можливість повторного виробництва та високоякісної переробки, зменшення	відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 та

1	2	3	4
	управління відходами	кількості викидів парникових газів	zareestrovano в Міністерстві юстиції України 11 березня 2025 року за № 380/43786, населені пункти міських територіальних громад Сіверськодонецького району перебувають у тимчасовій окупації або є такими, де тривають бойові дії. Враховуючи зазначене, завдання не реалізовувалося
Сприяння раціональному використанню водних ресурсів та зменшення забруднення природного середовища скидами стічних вод	відновлення функціонування комунальних підприємств	побудова та модернізація об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства та, як наслідок, збереження водних ресурсів, підвищення якості питної води, поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища	відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 березня 2025 року за № 380/43786, населені пункти міських територіальних громад Сіверськодонецького району перебувають у тимчасовій окупації або є такими, де тривають бойові дії. Враховуючи зазначене, завдання не реалізовувалося
Сприяння енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики	сприяння у розробленні місцевих програми модернізації систем теплопостачання	забезпечення сталого та якісного теплопостачання населених пунктів, підвищення технологічного рівня виробництва теплової енергії, зміна структури споживання первинних енергетичних ресурсів за рахунок використання місцевих і вторинних енергетичних ресурсів, зменшення шкідливого впливу на довкілля від діяльності підприємств теплокомуненерго	відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 березня 2025 року за № 380/43786, населені пункти міських територіальних громад Сіверськодонецького району перебувають у тимчасовій окупації або є такими, де тривають бойові дії. Враховуючи зазначене, завдання не реалізовувалося
Впровадження заходів із запобігання зміні клімату та	виконання заходів регіональної стратегії адаптації до зміні клімату	здійснення оцінок ризиків та вразливості суспільно-економічних секторів та природних	відповідно до Методичних рекомендацій для здійснення оцінки ризиків та вразливості

адаптації до неї		компонентів до наслідків зміни клімату та формування пріоритетних заходів з адаптації, а також підвищення рівня обізнаності населення щодо екологічних проблем та наслідків зміни клімату	соціально-економічних секторів та природних складових до зміни клімату, затверджених наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 03.06.2023 № 386 «Про затвердження Методичних рекомендацій для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально- економічних секторів та природних складових до зміни клімату», першочерговим кроком для здійснення оцінки ризиків та вразливості населених пунктів до зміни клімату є ідентифікація ризиків, пов'язаних зі зміною клімату, та інтеграція їх в основний процес управління ризиками. Серед наявних підходів оцінювання ризиків та вразливості до зміни клімату узагальнено можна виділити два основних напрямків – методології кількісного та якісного аналізу. Методології кількісного аналізу передбачають розроблення системи індикаторів, агрегованих критеріїв, інтегральних індексів. Методології якісного аналізу, як правило, носять описовий характер та спираються на узагальнення показників різних баз даних, результати опитування зацікавлених сторін тощо. В умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, довкілля Луганщини зазнало безпрецедентних, іноді безповоротних негативних впливів. Разом зі знищенням природних ландшафтів відбуваються істотні впливи на клімат та погіршення здатності територій до пом'якшення впливу на них глобальної зміни клімату й адаптації, які й раніше вважалися найбільш уразливими в контексті кліматичних змін. На сьогодні неможливо отримати достовірні та верифіковані дані про фактичний стан суспільно-економічних секторів та природних компонентів Луганської області в повному
------------------	--	---	--

			обсязі, як це мало місце в умовах мирного часу, виявити індикатори або, принаймні, проксі-індикатори, які б характеризували певний стан або умови, в яких потенційно перебуває оцінювана система. Отже, здійснити аналіз впливів і причинно-наслідкових зав'язків компонентів уразливості, а також визначення потенційних заходів з адаптації на даний час не представляється можливим. Розроблення місцевих стратегій адаптації до зміни клімату буде можливо лише після деокупації території, припинення активних бойових дій та ліквідації їх наслідків стабілізації ситуації та проведення безпекових заходів, зокрема обстеження та розмінування території
Сприяння охороні та збереження мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення	розвиток мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду; збереження площі земель району з природними ландшафтами до рівня, достатнього для збереження різноманіття, близького до притаманного природного стану, та формування територіально єдиної системи для забезпечення можливості природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин, яка б забезпечувала збереження природних екосистем, видів рослинного і тваринного світу та їх популяцій	відновлення площі зелених зон та озеленення територій; подання пропозицій щодо оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду; розширення територій природно-заповідного фонду шляхом оголошення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду; збереження територій природно-заповідного фонду району та різноманіття, близького до притаманного природного стану	відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 березня 2025 року за № 380/43786, населені пункти міських територіальних громад Сіверськодонецького району перебувають у тимчасовій окупації або є такими, де тривають бойові дії. Розділом VII Закону України «Про природно-заповідний фонд України» (далі – Закон) передбачено порядок оголошення, зміни меж та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ), який передбачає комплекс заходів, виконання яких потребує фактичного доступу до об'єкту та території ПЗФ, що на тепер не є можливим. У зв'язку із зазначеними обставинами (тимчасовою окупацією та

			веденням бойових дій на території району), протягом 2024 року не здійснювалось розширення територій природно-заповідного фонду шляхом оголошення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Робота в цьому напрямку можлива тільки після деокупації території, припинення активних бойових дій та ліквідації їх наслідків стабілізації ситуації та проведення безпекових заходів, зокрема обстеження та розмінування території
Створення безпечних умов для проживання та пересування територією району з урахуванням гендерно-орієнтованого підходу	очищення територій населених пунктів району від вибухонебезпечних предметів	підвищення рівня безпеки населення і захищеності територій від наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації проти України	у зв'язку з триваючою широкомасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України, активними бойовими діями на території Луганської області очищення територій населених пунктів області від вибухонебезпечних предметів не проводилося

При здійсненні моніторингу основна увага приділялася заходам, передбаченим в сферах охорони навколишнього природного середовища та здоров'я населення.

Низка запланованих заходів, визначених Програмою, у 2024 році не виконувалася у зв'язку з тим, що територія Сіверськодонецького району Луганської області тимчасово окупована Російською Федерацією, населені пункти району знаходяться в зоні активних бойових дій (безпосереднього вогневого контакту з ворогом) або під постійним артилерійсько-мінометним вогнем ворога.

При цьому слід зауважити, що питання визначення обсягів фінансування на реалізацію завдань, будуть розглядатися після деокупації тимчасово окупованої території та за результатами актів обстеження зруйнованих об'єктів.

Моніторинг наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, здійснюється відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» один раз на рік та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживаються заходи для їх усунення.

Моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації Програми для довкілля застосовуються екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані.

Враховуючи те, що відповідно до положень Закону України від 03.03.2022

№ 2115-XI «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком та ускладненість проведення аналізу ситуації в зоні конфлікту у зв'язку із тимчасовою окупацією майже всієї території області, здійснення моніторингу виконання Програми було запропоновано за даними щодо:

1) середньорічних концентрацій забруднюючих речовин по населених пунктах району, де Луганський обласний центр гідрометеорології здійснює дослідження стану атмосферного повітря для основних забруднювачів у порівнянні до затверджених рівнів ГДК у атмосферному повітрі населених місць;

2) державного моніторингу поверхневих вод в Луганській області на відповідність затвердженим ГДК в поверхневих водах на території району та області для головних забруднювачів поверхневих вод, що здійснюється Сіверсько- Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів.

В 2024 році моніторинг атмосферного повітря та поверхневих вод на території району не здійснювався, у зв'язку з військовою агресією російської федерації та окупації району і області. Достовірних даних стосовно тенденції забруднення атмосферного повітря та поверхневих вод населених пунктів району наразі не відомо. Зважаючи на це на даний час оцінити наявний стан якості поверхневих вод та атмосферного повітря не можливо.

Враховуючи вищезазначене після закінчення бойових дій та деокупації території району буде проведено аналіз наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, і у разі необхідності буде здійснено оптимізацію заходів програми залежно від реальних можливостей фінансування.

Голова районної державної
адміністрації – начальник районної
військової адміністрації



Роман ВЛАСЕНКО